

Урок “Я досліджую світ» у 3 класі

(до підручника Т. Гільберг, С. Тарнавської, Л. Грубіян, Н. Павич «Я досліджую світ. 3 клас» за Типовою освітньою програмою для закладів загальної середньої освіти під керівництвом Савченко О. Я.)

Тема : Різноманітність тварин у природі.

Мета:

- формування предметних компетентностей:

формувати загальне уявлення про поділ тварин на групи : звірі, птахи, комахи, риби, земноводні, плазуни;

формувати вміння досліджувати та встановлювати взаємозв'язки і взаємозалежності в природі, визначати істотні ознаки тварин, знаходити зайвий об'єкт серед їх сукупності, класифікувати;

виховувати дбайливе ставлення до природи, допитливість, пізнавальний інтерес;

- формування ключових компетентностей:

спілкування державною мовою;

уміння навчатися впродовж життя;

компетентності в природничих науках і технологіях;

математична грамотність.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Освітні галузі: соціальна і здоров'язбережувальна, природнича, мовно – літературна, математична.

Хід уроку

I. Вступна частина.

1. Організаційний момент.

- Дзвоник вже нам дав сигнал :

Працювати час настав!

Тож і ми часу не гаймо,
Працювати починаймо!

- Сьогоднішній наш урок, як завжди, буде проходити під **девізом**:

Я знаю, люблю, бережу;

Ти знаєш, любиш, бережеш;

Ми знаємо, любимо, бережемо.

- Для того, щоб справитись із завданнями уроку, будемо працювати старанно, слухати уважно.

Тож нині **завдання** на уроці такі:

Не просто слухати, а чути.

Не просто дивитись, а бачити.

Не просто відповідати, а міркувати,

Дружно й плідно працювати.

- А допоможе нам малюнковий план. За виконання кожного завдання ви отримаєте літери, з яких в кінці уроку ми складемо слово.

Отже, сьогодні на уроці:



2. Підсумок фенологічних спостережень .

- А зараз надаємо слово нашому Синоптику.

Синоптик:

- Сьогодні _____ (день тижня), _____ (дата).

Температура повітря _____

Стан неба _____

Вітер _____

Опади _____

(Залежно від пори року) Як змінюється тривалість дня і ночі? Які зміни відбуваються в житті рослин і тварин? Чим займаються люди?

Що відомо про цей день за народним календарем.....

II. Основна частина.

1. Актуалізація опорних знань учнів.

- Що таке природа? Якою вона буває?
- Що відноситься до неживої природи?
- Хто належить до живої природи?
- Як ви розумієте такі слова :

« Все на Землі потрібно берегти:

І птаха, й звіра, і оту травинку,

Бо, врешті, ти – лише його частинка».

- Що ми можемо сказати про зв'язок живої і неживої природи? (Тісно взаємопов'язані, є умовою існування один одного).
- Щоб ще раз переконатися, що в природі існує взаємозв'язок, давайте пограємо в гру, яка називається **«Павутинка»**.

***** Умови гри:** встановлюється ланцюжок за допомогою нитки між наступними представниками:

берізка

сонце

повітря

зайчик

капуста

комаха
жаба
їжак
людина

- Давайте спробуємо вивести когось із учасників гри. (.....)
- Що сталося з іншими? Чому?
- Піднесіть вгору руку , діти – представники неживої природи.
- Подивіться, скільки ниточок – павутинок від них відходить.
- А тепер представники живої природи.

2. Повідомлення теми і мети уроку.

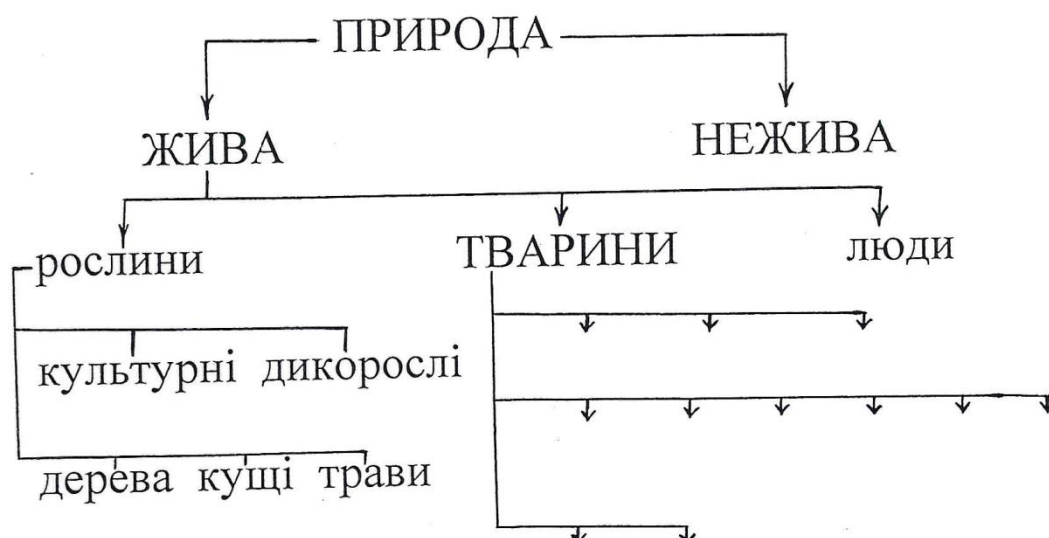
- Подивіться на таблицю, яку ми повинні будемо пізніше заповнити, і спробуйте визначити тему нашого уроку.

(Відповіді дітей)

- Отже, тема нашого уроку :

Різноманітність тварин у природі.

Ми ознайомимось з поділом тварин на групи, з істотними ознаками кожної групи, будемо вчитись визначати зайву тварину та класифікувати їх.



3. Вивчення нового матеріалу.

- Отже, ми з'ясували, що тварини – це... (частина живої природи)
- Які ж **ознаки**, притаманні живим організмам, властиві і тваринам?

- (1. Народжуються;
2. дихають;
3. живляться;
4. ростуть, розвиваються;
5. рухаються;
6. розмножуються;
7. вмирають.)

РОСЛИНОЇДНІ, ХИЖІ, ВСЕЇДНІ

- А зараз, відповідно до схеми, будемо пояснювати про поділ тварин на групи.
- Залежно від того, **ЧИМ ЖИВЛЯТЬСЯ, ЩО ЇДЯТЬ ТВАРИНИ**, їх поділяють на 3 групи :
 - 1) Рослиноїдні (метелики, бджоли, колорадський жук, заєць, лось, миші, білка, шишкар);
 - 2) Хижі (жаби, ящірки, ластівки, щука, змії, орел, яструб, вовк);
 - 3) Всеїдні (ведмідь, борсук, горобець).

- Переходимо до другої класифікації.

КОМАХИ, РИБИ, ЗЕМНОВОДНІ, ПЛАЗУНИ, ПТАХИ, ЗВІРІ

- Залежно від особливостей будови тіла, усі тварини можна поділити на 6 груп.
- Учні нашого класу також поділилися на 6 груп, кожна група мала своє певне завдання : «представити» певну групу тварин відповідно до

плану:

1. Особливості будови тіла.
2. Середовище існування.

3. Живлення.
4. Користь (у природі, для людини).
5. Найцікавіші представники.

I група – КОМАХИ

- 1) Комахи – невеликі за розмірами тварини. Тіло поділене на 3 ч-ни: голову, груди і черевце. Головною ознакою є наявність 6 ніг.
- 2)
- 3) Комахи живуть всюди: у воді, у ґрунті, у траві й на деревах, на будинках, на тілі тварин.
- 4) Без комах природа дуже збідніла б, адже вони запилюють квіти, є кормом для багатьох тварин.

Проте комарі, мухи є переносниками тяжких хвороб; є багато комах – шкідників поля, саду, городу.

Та все ж користь від комах значно більша, ніж шкода.

- 5) Чайну ложку меду 200 бджілок збирають цілу добу. За одну хвилину 1 бджола може облітати 30 – 40 квіток.

У мурашнику є самки – королеви, мурахи – воїни, домогосподарки. Одна колонія мурах знищує за 1 день 100 тис. шкідливих комах, а за літо – 8 млн. – цим самим приносячи велику користь. Тому мурашники необхідно оберігати.

II група – РИБИ

- 1) Риби мають обтічну форму тіла (тіло сплюснуте з боків), воно вкрите лускою, складається з голови, тулуба і хвоста. Дихають зябрами.
- 2) Живуть у різних водоймах: океанах, морях, річках, озерах, ставках.
- 3) Живляться різноманітною їжею.
Рослиноїдні (товстолобик), хижі (щука, окунь, сом).

Всеїдні (карась, короп).

- 4) Риби – багатство наших водойм. М'ясо та ікра риб – корисні продукти харчування для людини.
- 5) Нараховується 20 тис. видів риб, які живуть в солоних і прісних водоймах.

Найстрахотливіша риба – акула.

Майже в усіх морях та океанах нашої планети водяться акули. Кісток в акул немає зовсім. Їхній скелет складається із хрящів, а шкіра багатьох вкрита гострими шипами.

Акула – риба ненажерлива й хижа. Зуби у неї великі і дуже гострі; розташовані в 5, а у деяких видів і в 7 рядів. Якщо акула зламає собі зуб, замість нього у неї виростає новий.

Найнебезпечнішою і найлютішою вважається біла акула. Її називають «біла смерть», у довжину сягає 7 – 8 метрів.

III група – ЗЕМНОВОДНІ

- 1) Земноводні (або амфібії) – це жаби, ропухи, тритони. Їхнє тіло вкрите м'якою, вологою шкірою. Якщо шкіра пересохне, тварина загине. Усі земноводні дихають киснем. Вони не можуть довго перебувати під водою.
- 2) Називають жаб і тритонів земноводними тому, що вони частину свого життя проводять у воді, а частину – на суші.
- 3)
- 4) Земноводні – корисні тварини. Часто вони живляться комахами – шкідниками. І, в свою чергу, жабами живляться риби, птахи, звірі.
- 5) Група земноводних – нечисленна, нараховує менше 2 тис. видів.

Жаба Ага

У Південній і Центральній Америці водиться жаба Ага. Її варто остерігатися. Вся шкіра жаби вкрита бородавками з маленькими шипами, у яких є сильнодіюча отрута.

Тіло жаби у довжину сягає 25 см. Без значних зусиль вона може з'їсти мишу, ящірку і навіть змію. Здобич вона ловить довгим липким язиком і ковтає цілою.

IV група - ПЛАЗУНИ

- 1) Плазуни (або рептилії) – це ящірки, змії, черепахи, крокодили.

Назвали їх плазунами тому, що на суші вони рухаються «плазуючи», тобто тягнуть своє тіло по землі. Тіло складається з голови, тулуба і хвоста. На відміну від земноводних, у плазунів шкіра завжди суха, вкрита лусочками.

- 2) Плазуни можуть жити на суші в будь – яких умовах, бо дихають легенями.

У всіх плазунів, крім змій і безногих ящірок, є 4 ноги.

- 3) Більшість плазунів – хижаки. Вони – корисні тварини: ящірки і змії, поїдаючи комах, мишей, слимаків, знищують багато шкідників.
- 4) Отруту змій використовують для виготовлення деяких лікарських препаратів.

У промисловості цінується і використовується шкіра плазунів.

- 5) Група плазунів нараховує більше 4 тис. видів.

Цікавим є той факт, що багато видів ящірок, якщо їх схопити за хвіст, відламують його різкими боковими рухами. Відкидання хвоста є відповіддю на біль. Це є пристосуванням, завдяки якому ящірки рятуються від ворогів. На місці втраченого хвоста виростає новий.

Найбільша змія – Анаконда

Водиться у Південній Америці. Найдовша анаконда, яку будь – коли зустрічали люди, була завдовжки 8м 29см. Анаконди живуть у воді або біля неї. Вони чудово плавають та пірнають.

V група – ПТАХИ

1) Птахи – це група тварин, добре пристосованих до польоту. Тіло вкрите пір'ям, яке захищає від холоду. Міцний дзьоб допомагає захоплювати і подрібнювати їжу. Температура тіла у птахів постійна і висока. Незважаючи на те, що кістки дуже міцні, вони ще й надзвичайно легкі (бо порожні всередині) – це ще одна пристосованість до польоту.

2) Живуть в лісах, на полях, луках, болотах та водоймах.

3) Живляться різноманітною їжею.

Рослиноїдні птахи – плодами і насінням (щиглики, шишкарі, чижі).

Хижі – їдять комах, їх личинок, риб, жаб, мишей (ластівки, сови, чайки, чаплі).

Всеїдні – граки, горобці, сороки.

4) Птахи – дуже корисні тварини:

це цінний продукт харчування (м'ясо, яйця);

у промисловості – це пір'я, пух.

І дуже важливе значення – знищують шкідливих гризунів, комах і їх личинок. Сприяють запиленню квіток.

- Синиця з'їдає за добу стільки комах, скільки важить сама.
- Одна сова з'їдає за літо близько 1 тис. мишей, зберігаючи 1 тону зерна.

5) Птахів поділяють на 2 групи : перелітні та зимуючі.

- Чому деяких птахів називають перелітними? (Їм немає взимку корму, тому вони відлітають в теплі краї).
- А як же для зимуючих, хіба його вистачає? Хто приходить на допомогу?

Надія Красоткіна

«Годівничка»

Татусь для птахів змайстрував

Гарненьку годівничку,

Щоб я пташок годував:
І горобця, й синичку.
Бо взимку люті холоди,
І нічого поїсти.
Пташки і прилетять сюди
У затишку присісти.
А я насиплю їм зернят,
Щоб мали що клювати,
І крихти хліба для пташат
Я буду насипати.
А от, коли прийде весна,
В цім відпаде потреба.
І пісня щира й голосна
Поллється аж до неба!

На Землі налічується 8,6 тис. видів птахів.
Орнітологія – наука, що вивчає птахів.

Страус

Це найбільший із птахів. Дорослий самець має зріст до 2,5 м і важить близько 100 кг. Він здатен набирати швидкість до 50 км/год і бігти у такому темпі десь півгодини.

Існує легенда, що страус «ховає голову в пісок». Нічого подібного він не робить. Іноді в разі небезпеки страус припадає до землі й витягує понад нею шию. У такій розпластаній позі його важко помітити. Саме цей захисний прийом і породив легенду.

Колібрі

Це найменша пташка, маса якої 2 г. Вона завбільшки з великого джмеля. Живиться квітковим нектаром.

В Україні найбільшим птахом є дрохва, а найменшим – корольок (5 г).

VI група – ЗВІРІ

- 1) Звірі – це тварини, тіло яких вкрите шерстю. Шерсть захищає їх від холоду. Всі звірі народжують малят живими і вигодовують їх молоком.
- 2) Звірі живуть скрізь:
 - лазять по деревах (білки, куниці);
 - бігають по землі (зайці, козулі);
 - плавають у воді (видри, дельфіни);
 - літають (кажани);
 - живуть під землею (миші, кроти).
- 3) Звірі живляться як рослинною, так і тваринною їжею. Отже, їх можна поділити на 3 групи: рослиноїдні, хижі, всеїдні.
- 4) Звірі – це :
 - цінний продукт харчування;
 - хутро для пошиття одягу, шкіра для взуття;
 - наші вірні друзі;
 - чудовий настрій;
 - ліки (борсучий, риб'ячий жир).
- 5) У наш час налічується 4 – 4,5 тис. видів звірів (або ссавців).

Кит

Це найбільша тварина на Землі. Так, так, саме тварина, а не риба. Він дихає не зябрами, як риба, а легенями.

Кити – ссавці, вони народжують живих дитинчат і годують їх молоком.

Найбільшим серед китоподібних є синій , або блакитний, кит завдовжки 33м.

4. Фізкультхвилинка.

- Ви стомились? Саме час
Дружно відпочити
І знайому фізхвилинку
В гості запросити.

- Переходимо до третьої класифікації.

ДИКІ, СВІЙСЬКІ тварини

- На які дві групи можна поділити тварин, залежно від того, чи самі добувають собі їжу, будують житло, чи за ними доглядає людина?
- Наведіть приклад диких тварин. (.....)
- Свійських.(.....)

5. Закріплення вивченого матеріалу.

1) Робота в парах : завдання 1, с. 56 (зош.)

1 За поданими літерами впізнай групи тварин і запиши їх.

● Упізнай представників груп тварин і запиши їхні назви.

П

Ч

М

К

р

р

с




р

р

с




2) Робота в групах: виконання завдання 2, с. 56 (зош.)

2 Установи відповідність між назвою групи тварин та її представником. З'єднай стрілочкою.

Ракоподібні	Плазуни	Молюски	Комахи
			
			
Земноводні	Павукоподібні	Птахи	Ссавці

3) Виконання завдань математичного змісту - №3, с.57.

3 Розв'яжи задачу.

В Україні налічується 17 видів земноводних, а птахів — на 407 видів більше. Скільки в Україні налічується видів птахів?

4 Розглянь світлини.



Сом — 400 кг

Щука — 17 кг

Судак — 11 кг

● Обведи рибу, маса якої найбільша.

● На скільки кілограмів маса сома більша за масу щуки і судака разом?

6. Узагальнення та систематизація набутих знань.

- Згідно пам'ятки, яку має кожна команда, і таблиці, яку ми заповнили, ви повинні прокласифікувати одну із тварин.

Наприклад: ведмідь – звір, всеїдний, дикий.

7.

- Нарешті ви виконали всі завдання і отримали останню літеру.

Утворіть слово :

ЗООЛОГІЯ

Слово «зоологія» можна поділити на 2 частини:

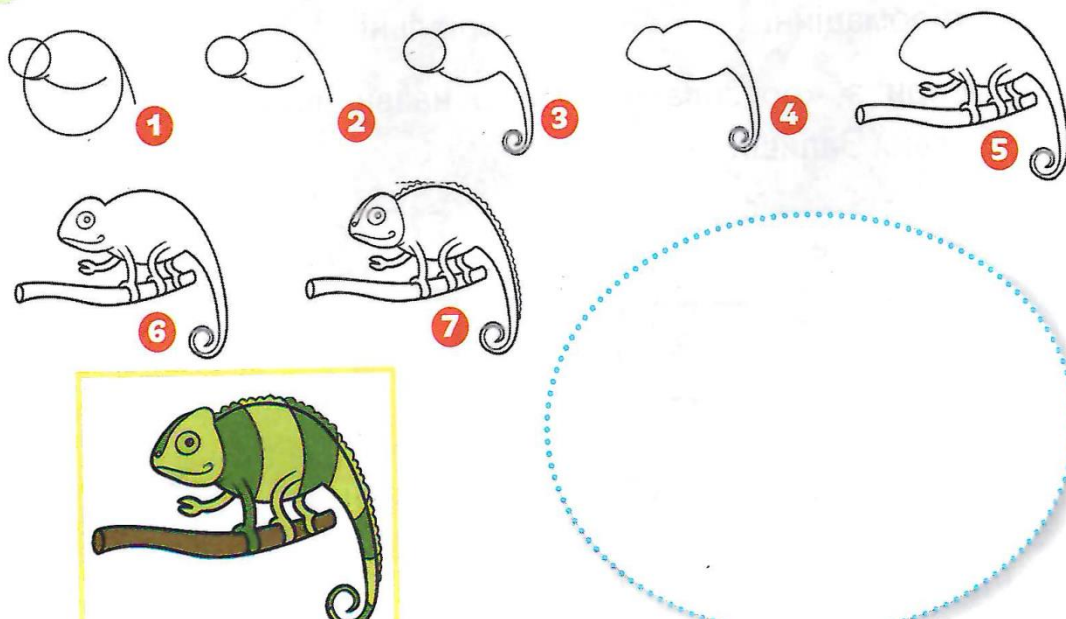
«зоо» - тварина;

«логос» - вчення, наука.

- Отже, зоологія – це наука про тварин.
- У 8 класі ви будете вивчати предмет – зоологія. (Показ підручника).

8. Творче перенесення знань і навичок.

5 Намалюй хамелеона за зразком.



III. Заключна частина. Рефлексія

1. Технологія «Вільний мікрофон»

- Що нового дізналися на уроці?
- Яка група тварин зацікавила вас найбільше?
- У природі всі тварини потрібні. Кожна займає своє місце і має певне значення. Щоб зберігся світ, у якому ми живемо, потрібно зберегти всю різноманітність тварин і рослин.
- *Прошу вас тільки не забувати:
Кожна тварина варта любові.
Кожного дня і кожну хвилинку
Оберігайте всяку звіринку.
Тільки добра їм потрібно бажати
І намагатись не ображати.*

2. Вправа «Доповни речення»

- Найцікавішим завданням на сьогоднішньому уроці було...
- Якби я був (була) твариною, то був (була) би...